

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів
України

від

2021 р. №

ПОРЯДОК

встановлення пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дошок на території населених пунктів з метою увічнення пам'яті захисників України

1. Цей Порядок визначає механізм встановлення, утримання та демонтажу пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дошок на території населених пунктів України з метою увічнення пам'яті осіб, які загинули під час участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення чи здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України у Донецькій та Луганській областях (далі – захисники України).

2. У цьому Порядку терміни вживаються у такому значенні:

інформаційна дошка – дошка, що встановлюється на фасаді будівлі чи споруди, на якій міститься інформація про захисника України, на честь якого найменовано об'єкт місцевої інфраструктури (площу, вулицю, провулок тощо);

меморіальна дошка – архітектурно-скульптурний твір малої форми у вигляді плити, встановлений на фасаді будівлі, історико-культурних об'єктах чи пам'ятних місцях із лаконічним текстом-написом, що відображає суть події та/або заслуги особи, на честь якої встановлюється;

пам'ятний знак – архітектурно-скульптурний твір малої форми у вигляді стели, обеліску, колони, пам'ятного каменю, монументально-декоративної або паркової скульптури, що встановлюється на території населеного пункту або об'єднаної територіальної громади, з метою увічнення пам'яті захисників України;

рішення про увічнення – рішення сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади про встановлення пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дошок з метою увічнення пам'яті захисників України.

3. Підставами для прийняття рішення про увічнення пам'яті захисників України є:

наявність документів, що підтверджують факт участі особи в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення чи здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України у Донецькій та Луганській областях;

підтвердження історико-архівними та/або нагородними документами заслуг особи під час участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення чи здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України у Донецькій та Луганській областях;

підтвердження факту проживання (реєстрації), навчання або роботи особи в даному населеному пункті (у разі встановлення пам'ятного знаку біля будівлі або меморіальної дошки на будівлі, де проживав, навчався або працював захисник України);

згода власника (балансоутримувача) будівлі, або земельної ділянки на встановлення пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки з метою увічнення пам'яті захисників України (крім випадків, коли будівля або земельна ділянка належить до комунальної власності населеного пункту);

згода одного з близьких осіб захисника України, пам'ять про якого увічніюється, на встановлення пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки (крім випадків коли захисник України не мав близьких осіб або коли ініціатором встановлення пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки є один із близьких осіб захисника України);

рішення керівних органів підприємства, організації, установи, громадських об'єднань, які виступають ініціаторами встановлення пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки (крім випадків, коли ініціатором встановлення пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки є один із близьких осіб захисника України);

зобов'язання ініціатора про фінансування робіт (послуг) з художньо-архітектурного проектування, виготовлення, встановлення і технічного забезпечення урочистого відкриття пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки з зазначенням джерелом фінансування;

наявність ескізного проекту пам'ятного знака, меморіальної дошки або тексту напису інформаційної дошки;

наявність ескізу розміщення пам'ятного знака, меморіальної чи інформаційної дошки, розмір, матеріал та шрифт;

У випадках, якщо планується встановити меморіальну або інформаційну дошку на фасаді будівлі чи споруди, що є пам'яткою архітектури, історії або культури, чи пам'ятного знака в охоронній зоні – відповідне погодження органу охорони культурної спадщини.

4. Клопотання щодо встановлення пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дошок розглядає Комісія з розгляду питань встановлення пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дошок, що утворюється з цією метою виконавчим органом сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади (далі – Комісія), на території якої планується встановлення пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дошок.

5. Право подачі клопотання щодо встановлення пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дошок належить одному з близьких осіб захисника України, підприємствам, установам, організаціям, закладам, місцевим осередкам політичних партій, творчим спілкам, громадським об'єднанням і трудовим колективам. Клопотання від інших фізичних осіб Комісією не розглядаються.

6. Клопотання про встановлення пам'ятного знака, меморіальної та інформаційної дошки подається до виконавчого органу сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади.

У клопотанні необхідно обґрунтувати доцільність встановлення пам'ятного знака, меморіальної чи інформаційної дошки, запропонувати місце розташування, зазначити за рахунок чийх коштів буде здійснюватися фінансування, виготовлення і встановлення знака чи дошки.

У разі, якщо будівля або земельна ділянка, на які планується встановлення пам'ятного знака, меморіальної чи інформаційної дошки, перебуває у комунальній власності, то у клопотанні додатково зазначається про передачу у власність територіальної громади населеного пункту або об'єднаної територіальної громади такого пам'ятного знака чи такої меморіальної або інформаційної дошки.

7. До клопотання додаються наступні документи:

копії документів, що підтверджують факт участі особи в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення чи здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України у Донецькій та Луганській областях;

копії архівних та/або нагородних документів, що підтверджують заслуги особи під час участі в антитерористичній операції, забезпеченні її

проведення чи здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України у Донецькій та Луганській областях;

копії документів, які підтверджують факт проживання (реєстрації) навчання або роботи захисника України в даному населеному пункті (у разі встановлення пам'ятного знаку біля будівлі або меморіальної дошки на будівлі, де проживав, навчався або працював захисник України);

лист-згода власника (балансоутримувача) будівлі, земельної ділянки на встановлення пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки з метою увічнення пам'яті захисників України (крім випадків, коли будівля або земельна ділянка належить до комунальної власності населеного пункту);

лист-згода одного з близьких осіб захисника України, пам'ять про якого увічнюється, на встановлення пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки (крім випадків коли захисник України не мав близьких осіб або коли ініціатором встановлення пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки є один із близьких осіб захисника України);

копія рішення керівних органів підприємства, організації, установи, громадських об'єднань, які виступають ініціаторами встановлення пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки (крім випадків, коли ініціатором встановлення пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки є один із близьких осіб захисника України);

письмове зобов'язання ініціатора, який подає клопотання щодо встановлення пам'ятного знаку, меморіальної та інформаційної дошки, про фінансування робіт з художньо-архітектурного проектування, виготовлення, встановлення і технічного забезпечення урочистого відкриття пам'ятного знаку, меморіальної чи інформаційної дошки;

ескізний проект пам'ятного знаку, меморіальної дошки або тексту напису інформаційної дошки;

ескіз розміщення пам'ятного знаку, меморіальної чи інформаційної дошки, розмір, матеріал та шрифт;

У випадках, якщо планується встановити меморіальну або інформаційну дошку на фасаді будівлі чи споруди, що є пам'яткою архітектури, історії або культури, чи пам'ятного знаку в охоронній зоні – відповідне погодження органу охорони культурної спадщини.

8. За результатами розгляду клопотань Комісія може прийняти такі рішення:

підтримати клопотання і рекомендувати виконавчому комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади прийняти рішення про надання дозволу на встановлення пам'ятного знака, меморіальної та інформаційної дошки;

відкласти розгляд клопотання на термін, визначений Комісією, але не більше ніж на 45 календарних днів, у зв'язку з необхідністю отримання додаткових відомостей і документів;

рекомендувати ініціатору, який подав клопотання, вшанувати пам'ять про особу в іншій формі;

вмотивовано відхилити клопотання.

9. Після ухвалення рішення Комісією, виконавчий орган сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади готує та вносить проект рішення про надання дозволу на встановлення та передачу у власність територіальної громади населеного пункту або об'єднаної територіальної громади (якщо будівля або земельна ділянка перебуває у комунальній власності) пам'ятного знака, меморіальної та інформаційної дошки на розгляд чергового засідання виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади.

10. Комісія має право також ініціювати та рекомендувати встановлення пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок з метою увічнення пам'яті захисників України за рахунок коштів міського бюджету в рамках відповідних цільових програм.

11. На підставі пропозицій Комісії виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади приймає рішення про надання дозволу на встановлення пам'ятного знаку, меморіальної чи інформаційної дошки.

12. Комісія також може прийняти рекомендації щодо збереження або демонтажу самовільно встановлених пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок згідно зі встановленою процедурою.

У разі позитивного рішення Комісії про збереження пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок виконавчий орган сільської, селищної, міської, районної у місті ради готує відповідний проект рішення про дозвіл на збереження пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок, а в разі негативного рішення Комісії – про демонтаж самовільно встановлених пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок.

13. Написи на пам'ятних знаках, меморіальних та інформаційних дошках подаються українською мовою в простій, стислій формі без скорочень.

14. Текст на пам'ятних знаках, меморіальних та інформаційних дошках повинен містити стисло інформацію про захисника України, пам'ять якого увічніюється, а також вказувати на зв'язок цієї особи з населеним пунктом (будівлею), де встановлений пам'ятний знак, меморіальна або інформаційна дошка. У тексті обов'язково вказується прізвище, ім'я, та по батькові захисника України, на честь якого встановлюється пам'ятний знак, меморіальна або інформаційна дошка.

15. Розмір меморіальних та інформаційних дошок визначається обсягом інформації, що на них розміщується, наявністю портретного зображення, декоративних елементів і повинен бути сумірний будівлі або споруді, на якій встановлюється, але не більше ніж 50x100 см.

16. Не допускається встановлення меморіальних та інформаційних дошок на фасадах ветхих або аварійних будівель.

17. У випадку втрати історичної будівлі або повної втрати будинком автентичності допускається встановлення меморіальної або інформаційної дошки захиснику України, який мешкав в історичній будівлі, на новому або реконструйованому будинку.

18. Ескізний проект пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дошок повинен відображати місце встановлення, розміри, матеріал, шрифт, деталі зображення. Проектне рішення має відповідати архітектурним вимогам місцевості чи будівлі, де вони встановлюються, передбачати виготовлення пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дошок з довготривалих матеріалів – мармуру, граніту, металу тощо та відповідати художньому рівню.

19. Створення пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дошок ведеться на основі договорів, укладених між замовником і виконавцем (підрядником). Замовник визначає форму проектування пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дошок (конкурс, індивідуальне замовлення), виконавців (підрядників) щодо виконання в матеріалі (натурі) та встановлення пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дошок.

20. Всі пам'ятні знаки, меморіальні та інформаційні дошки, в тому числі – встановлені на внутрішніх територіях підприємств, установ і організацій, підлягають обов'язковому обліку та передачі на баланс власнику будівлі/території, на якій встановлюється пам'ятний знак, меморіальна або інформаційна дошка.

21. Облік та інвентаризацію пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок здійснює виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті ради або об'єднаної територіальної громади. Облікова інформація має містити:

копію розпорядчого документу про встановлення пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки;

копію затвердженого тексту напису;

фото пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки;

відомості про автора, розміри та матеріал пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки;

відомості про балансоутримувача пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки;

відомості про адресу розміщення пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки.

До основної інформації може бути додано додаткову інформацію (матеріали розгляду на засіданні Комісії тощо).

22. У разі, коли у встановленого пам'ятного знаку, меморіальної та інформаційної дошки відсутній балансоутримувач, Комісія ініціює питання щодо прийняття їх до комунальної власності населеного пункту або об'єднаної територіальної громади та визначення балансоутримувача.

23. Контроль за збереженням, технічним, санітарним та естетичним станом пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок покладається на їх балансоутримувачів.

24. Реставрація або відновлення пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок здійснюється балансоутримувачем за погодженням з сільською, селищною, міською, районної у місті радою населеного пункту або об'єднаної територіальної громади.

25. Пам'ятні знаки і меморіальні дошки можуть бути визначені пам'ятками монументального мистецтва (якщо мають високу художню цінність) у порядку, визначеному чинним законодавством України.

26. Балансоутримувач зобов'язаний утримувати в належному стані прилеглу територію, не допускати розміщення малих архітектурних форм або рекламних елементів, які перешкоджатимуть огляду пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки.

У композицію меморіальної дошки може бути включене скульптурне портретне зображення та елементи тематичного декору.

Пам'ятні знаки, меморіальні та інформаційні дошки виготовляються з довговічних матеріалів за погодженим художньо-архітектурним проектом, визначеним цим Порядком.

27. Пам'ятні знаки, меморіальні та інформаційні дошки встановлюються не раніше ніж через один рік після смерті захисника України, пам'ять про якого увічнюється. Обмеження щодо термінів встановлення не поширюються на захисників України, яким присвоєне звання Героя України.

28. Після встановлення пам'ятний знак, меморіальна та інформаційна дошка є невід'ємним художньо-архітектурним елементом будівлі, території.

29. Організації, на балансі яких знаходяться пам'ятні знаки, меморіальні та інформаційні дошки, забезпечують їх збереження в належному естетичному вигляді за рахунок власних коштів.

30. Облік та інвентаризацію пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок здійснює виконавчий орган сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади шляхом формування реєстру пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок (далі – Реєстр).

31. Всі пам'ятні знаки, меморіальні та інформаційні дошки, встановлені на території населеного пункту, в тому числі встановлені на будівлях, які не належать до комунальної власності, мають бути внесені до Реєстру.

32. Реєстр має містити:

копію рішення про надання дозволу на встановлення пам'ятного знака, меморіальної чи інформаційної дошки;

копію затвердженого тексту напису;

копію затвердженого ескізу (проекту);

фото пам'ятного знака, меморіальної чи інформаційної дошки;

відомості про автора, розміри та матеріал пам'ятного знака, меморіальної чи інформаційної дошки;

відомості про балансоутримувача пам'ятного знака, меморіальної чи інформаційної дошки;

відомості про адресу розміщення пам'ятного знаку, меморіальної або інформаційної дошки.

33. Виконавчий орган сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади проводить інвентаризацію пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок не рідше одного разу на п'ять років.

34. Пам'ятні знаки, меморіальні дошки потенційно є складовою частиною об'єкту культурної спадщини. Пам'ятні знаки та меморіальні дошки можуть бути визначені також окремо пам'ятками монументального мистецтва (якщо знак чи дошка має високу художню цінність) у порядку, визначеному чинним законодавством.

35. Демонтаж пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок відбувається:

за відсутності дозволу на встановлення пам'ятного знаку, меморіальної та інформаційної дошки;

за потреби виконання ремонтних та реставраційних робіт будівлі, на якій розташовані меморіальні та інформаційні дошки, на період проведення вказаних робіт;

при знесенні будинку;

на виконання вимог чинного законодавства України.

За відсутності дозволу на встановлення пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок виконавчим органом сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади готується акт про виявлення самовільно встановлених пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок та підтверджуючі фотоматеріали для розгляду на засіданні Комісії, а в подальшому на засіданні виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади. Виконавчим органом сільської, селищної, міської, районної у місті ради або об'єднаної територіальної громади вживаються всі необхідні заходи для виявлення осіб, які без відповідного дозволу встановили пам'ятний знак, меморіальну чи інформаційну дошку.

При ремонті та реконструкції будівлі організація-балансоутримувач здійснює демонтаж, забезпечує збереження меморіальних чи інформаційних дощок і після закінчення робіт розміщує їх на колишнє місце за рахунок власних засобів.

При знесенні будівлі організація-балансоутримувач здійснює демонтаж пам'ятних знаків, меморіальних чи інформаційних дощок за рахунок власних засобів і передає пам'ятні знаки по акту на зберігання у фонд місцевого краєзнавчого музею, або при узгодженні із забудовником, можуть бути вмонтовані у стіну новобудови, яку зведено на місці знесеного будинку.

36. У разі демонтажу пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок організацією-балансоутримувачем ініціатор письмово повідомляє виконавчий орган сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади про демонтаж, його причину, зазначаються відповідальні виконавці, строки та місце зберігання пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок на період проведення робіт.

37. Демонтаж пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок здійснюється шляхом прийняття рішення виконавчим комітетом сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади.

38. У випадку прийняття виконавчим комітетом сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади рішення про демонтаж самовільно встановлених пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок, особи, які без відповідного дозволу їх встановили, повинні провести демонтаж в термін, визначений рішенням виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади.

39. Про демонтаж пам'ятного знака, меморіальної або інформаційної дошки складається акт, який підписують балансоутримувач та уповноважені представники виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади.

40. Демонтаж або перенесення пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок з метою розміщення інформаційно-реklamних об'єктів не допускається.

41. У разі самовільного демонтажу пам'ятних знаків, меморіальних та інформаційних дощок, які стоять на обліку, виконавчим органом сільської, селищної, міської, районної у місті ради населеного пункту або об'єднаної територіальної громади готується звернення до правоохоронних органів для вжиття відповідних заходів.
